НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ БОТАНІКИ ІМЕНІ М.Г. ХОЛОДОГО НАН УКРАЇНИ

«Затверджую»
Директор Інституту ботаніки
ім. М.Г. Холодного
чл.-кор. НАН України
_____ Олександр ХОДОСОВЦЕВ
наказ № 35н від «30»вересня 2026 р.

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Педагогічна практика

Освітня програма **Біологія**
третього (освітньо-наукового) рівня
Спеціальність **Е Природничі науки, математика та статистика**
Галузь знань **Е1 Біологія та біохімія**

«Схвалено»
Вченою радою
Інституту ботаніки
ім. М.Г. Холодного НАН України
протокол № 15
від 29 вересня 2026 р.

Київ – 2026

Опис курсу

Назва освітньої компоненти	Педагогічна практика
Тип курсу	Обов'язкова компонента
Адреса викладання курсу	м. Київ, Терещенківська 2, Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Кількість кредитів/годин	3 кредити / 90 годин
Семестр	4
Керівники	Двірна Тетяна Сергіївна (керівник від Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного) Керівник від установи призначається за наказом або розпорядженням по установі, де здобувач проходить практику
Посилання на сайт	https://www.botany.kiev.ua/dvirna.htm
Контактний телефон, месенджер	+380953540600
E-mail керівників	dvirna_t@ukr.net
Графік консультацій	понеділок, 14:00–16:00 очно або онлайн (за попередньою домовленістю)
Методи викладання	презентації, індивідуальні завдання, відвідування занять
Форма контролю	Диференційований залік
Анотація освітньої компоненти	Освітня компонента «Педагогічна практика» спрямована на формування у аспірантів Інституту ботаніки професійних компетентностей у сфері викладання фахових дисциплін, організації освітнього процесу та науково-методичного забезпечення навчання.
Мета педагогічної практики	Метою педагогічної практики є оволодіння здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії сучасними методами, формами організації та знаряддями праці, фаховою / педагогічною майстерністю в галузі їх майбутньої професії; удосконалення викладання, формування професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах; розвиток і професійна підготовка аспірантів до професійно-

	орієнтованої діяльності; виховання потреби систематично поновлювати свої знання, вести наукові дослідження та творчо застосовувати отримані знання в практичній діяльності.
Завдання навчальної дисципліни	• структурувати та психологічно обґрунтовано трансформувати наукові знання у навчальний матеріал; • застосовувати фахові знання для розв'язання педагогічних завдань під час практики; • організовувати та забезпечувати проведення різних видів занять (аудиторних занять, консультацій, самостійної роботи, контрольних заходів); • впроваджувати сучасні освітні технології, а також методи та засоби інтерактивного навчання; • удосконалювати вміння у сфері формальної, неформальної та інформальної освіти; • розробляти навчально-методичне забезпечення для різних форм організації освітнього процесу; • здійснювати ефективну педагогічну комунікацію, обґрунтовано обирати зміст, форми і методи викладацької діяльності; • оформлювати документацію щодо планування та звітності за результатами викладацької діяльності.
Пререквізити	Для засвоєння даного курсу здобувачем вищої освіти потрібні базові знання базових біологічних дисциплін, а також дисциплін з педагогіки, педагогічної майстерності та інших дисциплін педагогічного спрямування другого (магістерського рівня).
Програмні компетентності та результати навчання	
Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати комплексні завдання в галузі біології у процесі проведення дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає переосмислення наявних та створення нових цілісних знань, оволодіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності, проведення самостійного наукового дослідження, результати

	якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення і інтегруються у світовий науковий простір через публікації.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК04. Здатність мотивувати людей та рухатися вперед. ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК06. Здатність працювати автономно та в команді.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті; зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері досліджень до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються. СК08. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних, електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності. СК010. Здатність дотримуватись етичних принципів, академічної доброчесності та авторського права в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності. СК11. Здатність сформувати системний науковий світогляд та загальнокультурний кругозір, навчатись упродовж життя.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН06. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи. ПРН08. Глибоко розуміти загальні принципи та методи біологічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері біології та у викладацькій практиці.

	ПРН-15. Володіти методикою, методологією організації освітнього процесу та здійсюнювати науково-педагогічну діяльність.
Опитування	Опитування здобувачів відбувається після закінчення практики
Ключові слова	практика, педагогика, методичне забезпечення, освітній процес

Структура практики

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма здобуття освіти
Кількість кредитів – 3	Обов'язкова
	Рік підготовки – 2-й Семестр 4-й
Загальна кількість годин	90
	Практичні
	40 год. (4 сем.)
	Самостійна робота
	50 год. (4 сем.)
	Вид контролю:
	Диференційований залік – 4 семестр
Технічне забезпечення/обладнання	Навчальні приміщення установи, яка приймає здобувачів третього освітньо-наукового рівня на педагогічну практику за договорами
Політика курсу	Мова викладання матеріалу, відповідей, дискусій, оцінювання тощо, як правило, державна. Про застосування англійської мови на окремих елементах практики мають бути попереджені заздалегідь. Для успішного складання підсумкового контролю з практики вимагається участь у всіх елементах практичної підготовки. Цінується конструктивна участь в обговоренні. До всіх здобувачів, які проходять практику, застосовується однакове ставлення. Не допускаються порушення академічної доброчесності та булінг. Викритий на будь-якому прояві плагіату

	здобувач отримує нульові позиції за елемент курсу, який оцінюється.

План проходження практики

№	Зміст роботи	Тиждень			
		1	2	3	4-8
1.	Знайомство здобувача із ЗВО – базою практики, правилами внутрішнього розпорядку, проходження інструктажів, у тому числі інструктажу із техніки безпеки	+	–	–	–
2.	Настановча зустріч здобувача із керівником педагогічної практики від ЗВО та роз'яснення завдань педагогічної практики: загальні настанови, обговорення та затвердження тем навчальних занять і навчально-методичних розробок, які будуть проводити аспіранти згідно з індивідуальним планом.	+	–	–	–
3.	Вивчення організації планування та обліку навчальної, наукової та методичної роботи на кафедрі ЗВО, нормативними документами освітнього процесу; знайомство з інноваційними освітніми технологіями і їхнім впровадженням в навчальний процес.	+	–	–	–
4.	Відвідування занять провідних викладачів фахових дисциплін, майстер-класів експертів і фахівців у галузі наукового дослідження здобувача.	+	+	+	–
5.	Розробка/модернізація/диджиталізація навчально-методичного забезпечення (робочої програми, завдань для практичних занять, кейсів, тестів, тощо) співзвучного тематиці наукового дослідження здобувача.	+	+	+	–
6.	Безпосередня педагогічна діяльність: самостійне проведення практичних, лабораторних або семінарських занять, курсового проєктування та ін.; апробація навчально-методичних розробок здобувача у навчальному процесі у формі проведення навчальних аудиторних занять зі студентами з використанням навчально-методичної розробки здобувача.	–	+	+	–

7.	Керівництво науково-дослідною роботою студентів; проведення консультацій зі студентами та інших видів аудиторного та позааудиторного навчального навантаження, визначених у індивідуальному плані) за профілем, який відповідає напряму дисертаційного дослідження здобувача.	+	+	+	–
8.	Підведення підсумків практики	–	–	–	+
9.	Захист результатів педагогічної практики на засіданні відділу.	–	–	–	+

Система оцінювання та вимоги: форма (метод) контрольного заходу та вимоги до оцінювання програмних результатів навчання

№	Вид роботи	Максимальна кількість балів
1.	Рівень науково-методичної підготовки здобувача вищої освіти	20
2.	Якість науково-методичної підготовки: Рівень фахових знань і методики викладання фахової дисципліни. Доцільність вибору змісту, форм і методів роботи. Оформлення методичних розробок занять і виховних заходів відповідно до дидактичних вимог; уміння здійснювати самоаналіз.	 10 10 10
3.	Рівень сформованості системи професійно-педагогічних умінь і якість викладацько-педагогічної діяльності здобувача вищої освіти: Уміння доцільно добирати та правильно застосовувати активні методи навчання, інноваційні технології. Уміння доцільно добирати та правильно застосовувати засоби навчання. Уміння доцільно добирати та правильно застосовувати методи і форми контролю, здійснювати аргументацію оцінювання студентів. Керівництво науково-дослідною роботою студентів.	 10 10 10 10

4.	Повнота і якість оформлення звіту.	5
5.	Доповідь і захист практики.	5
	Усього:	100

Критерії оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарах

Види робіт	К-ть балів за один вид роботи	Критерії оцінювання
Рівень науково-методичної підготовки здобувача вищої освіти	20–15	Методичну розробку виконано і подано вчасно; автор демонструє належний рівень знань і розуміння, аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення, мовно-стилістичну досконаліть. Роботу оформлено відповідно до вимог. Заняття проведено на високому науково-методичному рівні; здобувач демонструє вміння спілкуватися та будувати співпрацю у професійній діяльності зі студентською аудиторією.
	15–10	Методичну розробку виконано і подано вчасно; автор демонструє достатню обізнаність з темою, виклад має логічний і послідовний характер, однак у тексті наявні певні фактографічні неточності чи мовно-стилістичні недоліки. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру. Навчальне заняття проведено на достатньому науково-методичному рівні. Здобувач демонструє вміння працювати з аудиторією, проте є окремі недоліки у розподілі часу, залученні групи студентів до обговорення теми.
	9–5	Методичну розробку виконано і подано вчасно. Автор демонструє достатню обізнаність з матеріалом, однак роботі суттєво бракує систематичного аналізу, логічного та повного викладу. Текст

		вирізняється значними мовно-стилістичними недоліками. Навчальне заняття має суттєві методичні помилки в організації та проведенні.
	1–4	Завдання не виконано у визначений керівником термін.
Рівень фахових знань і методики викладання фахової дисципліни	10–6	Проведений аналіз навчального заняття є всебічним, професійним, повним, містить критичні елементи, зроблено акценти на позитивних моментах та виокремлено недоліки. Підхід до складання рецензії є індивідуальним, креативним і глибоким аналізом.
	5–3	Аналіз складено шаблонно, підкреслено основні моменти проведеного навчального заняття, проте текст не має ознак індивідуальності.
	2–1	Завдання не виконано у визначений керівником термін.
Доцільність вибору змісту, форм і методів роботи	10–6	Здобувач вдало обрав зміст, чітко сформулював критерії щодо відбору форм і методів роботи
	5–3	Здобувач обрав вдало зміст, відібрав форми і методи роботи без пояснень і критеріїв
	2–0	Не виконав завдання, або лише спробував
Оформлення методичних розробок занять і виховних заходів відповідно до дидактичних вимог; уміння здійснювати самоаналіз	10–6	Методичну розробку виконано і подано вчасно; автор демонструє належний рівень знань і розуміння, аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення, мовно-стилістичну досконалість. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	5–3	Методичну розробку виконано і подано вчасно. Автор демонструє достатню обізнаність з матеріалом, однак роботі суттєво бракує систематичного аналізу, логічного та повного викладу. Текст вирізняється значними мовно-стилістичними недоліками.
	2–1	Методичну розробку не виконано і подано вчасно.

Уміння доцільно добирати та правильно застосовувати активні методи навчання, інноваційні технології	10–6	Здобувач вміє добирати та правильно застосовувати активні методи навчання, інноваційні технології, обґрунтовує свій вибір, дискутує з керівником практики, відстоює думку.
	5–3	Здобувач вміє частково застосовувати активні методи навчання, не обґрунтовує свій вибір, не дискутує з керівником практики.
	2–0	Не виконав завдання.
Уміння доцільно добирати та правильно застосовувати засоби навчання	10–6	Здобувач вміє добирати та правильно застосовувати засоби навчання, обґрунтовує свій вибір, дискутує з керівником практики, відстоює думку.
	5–3	Здобувач вміє частково застосовувати засоби, не обґрунтовує свій вибір, не дискутує з керівником практики.
	2–0	Не виконав завдання.
Уміння доцільно добирати та правильно застосовувати методи та форми контролю, здійснювати аргументацію оцінювання студентів	10–6	Здобувач вміє добирати та правильно застосовувати методи та форми контролю, обґрунтовує свій вибір, аргументовано пояснює студенту оцінку, відстоює власну думку.
	5–3	Здобувач вміє добирати та правильно застосовувати методи та форми контролю, проте без аргументації і пояснень.
	2–0	Не виконав завдання.
Керівництво науково-дослідною роботою студентів	10–6	Здобувач вміє керувати науково-дослідною роботою студента, вміє структурувати майбутнє дослідження, обговорювати назву, підбирати необхідну літературу, методи, формулювати мету та завдання.
	5–3	Здобувач формулює назву без пояснень, не допомагає сформулювати мету, завдання, структуру роботи.
	2–0	Завдання не виконано.

Повнота і якість оформлення звіту	5	Звіт виконано і подано вчасно; він є логічним, системним й послідовним.
	3–4	Звіт виконано і подано вчасно, однак роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Текст вирізняється значними мовно-стилістичними недоліками, або звіт подано невчасно
	2–0	Завдання не виконано у визначений викладачем термін.
Участь у підсумковому семінарі	5	Аспірант-практикант задає змістовні запитання, висловлює аргументовані зауваження, бере участь у дискусії.
	1–4	Аспірант-практикант бере участь у дискусії, висловлює окремі зауваження.
	0	Аспірант-практикант не бере участі в обговоренні звітів колег.
Доповідь і захист практики	5	Доповідь підготовлено і виголошено вчасно. Доповідь структурована, логічна, послідовна. Доповідач демонструє володіння матеріалом і здатність відповісти на запитання аудиторії.
	3–4	Доповідь підготовлено і виголошено вчасно, але без дотримання тих чи інших вимог, викладених вище
	1–2	Доповідь містить прогалини та помилкові твердження. Доповідач не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповідати на змістовні запитання.
	0	Доповідь не підготовлена у визначений керівником термін.

Список рекомендованих джерел

Основна

1. Вовк М.П., Соломаха С.О., Грищенко Ю.М. Content and Organizational Principles of Future Teachers Practical Training in Higher Pedagogical Education Institutions of Ukraine: Monitoring Study Results. *UNESCO Chair Journal Lifelong Professional Education in the XXI Century*. 2023. № 1(7). С. 22–38. https://doi.org/10.35387/ucj. 1(7).2023.22-38.

2. Задорожна-Княгницька Л.В., Нетреба М. М., Бодик О. П. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Одеса: Купрєнко С.В., 2022, 309 с. https://www.researchgate.net/publication/395535691_Pedagogika_visoi_skoli_navcalnij_posibni

3. Кірдан О.Л., Пенькова, О.Г. (2020). Методика викладання у вищій школі – фундаментальний складник підготовки доктора філософії. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* 71 (2): 96-100. https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.71-2.17

4. Станкевич Л.Г., Хмельницька Ю. К., Тронь Р. А. Методичні рекомендації до проходження науково-педагогічної практики здобувачами вищої освіти ступеня магістра галузі знань 09 Біологія спеціальності 091 Біологія та біохімія спеціалізації «Фізіологія рухової активності». Київ : НУФВСУ, 2024. 12 с.

5. Строкаль В.П. (2022). Педагогічна (асистентська) практика: Методичні рекомендації для здобувачів третього рівня вищої освіти зі спеціальності 101 Екологія. – Київ: НУБіП України, 2022. – 30 с. https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u341/pedagogichna_praktika_metodichni_rekomendaciyi.pdf

6. Юричук Н.В., Дадак Д.В. Педагогічна практика в системі фахової підготовки здобувачів вищої освіти: крізь призму сучасних реалій. *Суспільство та освіта*. 2024. Т. 3, № 2. С. 49–56. https://doi.org/10.69587/ss/2.2024.49 .

Інформаційні ресурси

1. Болонська декларація https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_525#Text

2. Закон України «Про вищу освіту» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text

3. Методи навчання та їх класифікація // Сайт «Osvita.Ua». http://osvita.ua/school/theory/780/

4. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах https://mon.gov.ua/ministerstvo-2/poslugi/viznannya-inozemnikh-dokumentiv/normativno-pravova-baza-2

5. Розпорядження від 23 лютого 2022 р. № 286-р. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-vishchoyi-osviti-v-ukrayini-na-20222032-roki-286-

6. Kopbayeva M., Uspabayeva A., Atici T**.** The effect of inquiry-based learning compared with traditional instruction on the learning outcomes of pre-service biology teachers: a systematic review. *Frontiers in Education*. 2026. Vol. 11. 1854373. https://doi.org/10.3389/feduc.2026.1854373

7. Cen X., Lee R.J., Contreras C., Owens M.T., Maloy J. Time spent on active learning activities does not necessarily correlate with student exam

performance: a controlled case study. *J Microbiol Biol Educ*. 2024. 12; 25(3): e0007324. https://doi.org/10.1128/jmbe.00073-24 . PMID: 39162426; PMCID: PMC11636264.

8. Rossi I. V., et al. Active learning tools improve the learning outcomes, scientific attitude, and critical thinking in higher education: Experiences in an online course during the COVID-19 pandemic. *Biochemistry and Molecular Biology Education*. 2021. https://doi.org/10.1002/bmb.21574 .

9. Metcalf L. E. How do digital textbook platforms promote active learning in undergraduate biology courses? *Journal of Research in Science Teaching*. 2023. Vol. 60, No. 7. P. 1579–1610. https://doi.org/10.1002/tea.21845